

Talousarvion laadinta vuodelle 2022

Kuntastrategia ja taloudelliset tavoitteet

Joutsan valtuusto on hyväksynyt kuntastrategian vuosille 2020–2025. Kuntastrategian mission on järjestää hyvät palvelut, luoda yrittäjille mahdollisuus menestyä sekä huolehtia ihmisistä ja ympäristöstä. Visiona on hyvinvoiva ja uudistuva maaseutukunta. Toiminnallisissa mittareissa on tavoitteiksi asetettu ylijäämäiset tilinpäätökset ja vakavaraisuus. Konsernin osalta tavoitteena on vahva omistajaohjaus, tarkoituksenmukainen omaisuudenhallinta, taloudellinen kuri sekä kohtuullinen lainakanta. Tämän saavuttamiseksi kunnan omaisuutta on hoidettava huolellisesti ja tuottavasti pitkän aikavälin tavoitteet mielessä, jotta voimme säilyttää hyvän palvelutasomme ja huolehtia alueemme ihmisistä.

Talousarvion laadinnan lähtökohta

Koronapandemia aiheutti poikkeuksellisen tilanteen kuntatalouteen ja sillä pelättiin olevan merkittävä vaikutus kunnan tulopohjaan, mutta vaikutukset jäivät odotettua pienimmiksi. Suomen talous supistui ennakoitua vähemmän vuonna 2020 ja on vuonna 2021 kääntynyt elpymisen puolelle. Talouteen on vaikuttanut merkittävästi mittavat elvytystoimet ja kansalliset, että globaalit rajoitustoimet.

Kunnat saivat tilanteen seurauksena noin 3 miljardin euron tukipaketin valtiolta, minkä ansiosta moni kunta teki positiivisen tuloksen vuoden 2020 haastavassa tilanteessa. Vaikutukset kuitenkin vaihtelivat kunnittain ja osa vaikutuksista toteutuu yhtä tilikautta pidemmällä tarkastelujaksolla. Joutsan kunnalle korotettu valtionosuus merkitsi ylimääräistä valtionosuutta miljoonan euron verran ja yhteisöverotulojen romahdusta paikkasi yhteisöverojako-osuuden määräaikainen 10 prosenttiyksikön korotus, jota on jatkettu vuodelle 2021. Lisäksi yhteisöveron määrää korotettiin 2-prosenttiyksiköllä varhaiskasvatuksen maksujen kompensoimiseksi. Koronavirustilanteen vuoksi kunnille osoitettiin tukea yhteensä 5,4mrd. euroa vuosina 2020–2021. Vuonna 2022 koronan vaikutusten arvioidaan väistyvän ja myös valtion koronatukitoimet päättyvät. Kuntatalouden tilanteen odotetaan palautuvan normaaliin tilaan.

Kuntataloutta tulee kuitenkin rasittamaan kunnan laajenevat tehtävät, jotka tulevat astumaan voimaan asteittain. Tehtävien laajennukset tulevat vaikuttamaan hoitajamitoitukseen, lastensuojelun henkilöstömitoitukseen, maksuttoman toisen asteen tarjoamiseen ja varhaiskasvatuksen laadun parantamiseen.

Valtionosuudet

Valtionosuudet ovat vuodelle 2022 yhteensä n. 10,5 mrd. euroa ja kasvua on 5,1 prosenttia. Valtionosuuksia korottavat muun muassa indeksikorotus +2,2 prosenttia (+165 M€), osittainen kustannusjaon tarkistus(+246M€), verotulomenetyksen kompensointi kasvu(+178M€), sekä kuntien

tehtävämuutokset(+107M€). Vastaavasti valtionosuuksia laskee kilpailukyky sopimuksen mukainen leikkaus(-234M€). Muutoksilla on tarkoitus kompensoida kuntien kasvavia kustannuksia ja tulomenetyksiä, ja ne eivät heijastu kuntien taloustilanteen kohenemiseen. Kustannusten jaon tarkastus tehdään vain osittain siitä syystä, että kuntataloutta tuettiin koronan vuoksi vuosina 2020 ja 2021 merkittävästi.

Kuntaliitto on julkaissut kuntakohtaiset ennakkotiedot valtionosuuksista vuodelle 2022. Ennakko-laskelmien mukaan valtionosuudet olisivat Joutsassa vuonna 2022 16 961 669 euroa, kasvua 563 405 euroa eli 3,4 %.

Verotulot

Kuluvalla ja tuleville vuosille talouden näkymät ovat valtakunnallisesti kohentuneet. Kuluvana vuonna ennakoverojen arvioidaan kasvavan valtakunnallisesti reilu 2 prosenttia. Palkkasumman kehitysarvio on parantunut verrattuna alkuvuoden arvioihin ja tämä näkyy myös ensi vuoden verrattain paremmassa kehityksessä. Vuosille 2023–2025 kunnallisveroon odotetaan keskimäärin noin 3,5 prosentin kasvua vuositasolla. Joutsan osalta kasvu on valtakunnallista tasoa maltillisempi. Vuosi 2020 oli Joutsassa poikkeuksellisen heikko kunnallisveron kasvun suhteen. Valtakunnallisesti kunnallisveron määrä kasvoi 4,0 prosenttia ja Joutsassa laskua oli 3,7 prosenttia. Joutsassa tuloveroprosentti on tällä hetkellä 21,00.

Yhteisöveron ennakoveroihin odotetaan hyvää kasvua, vajaa 20 prosenttia verrattuna viime vuoden. Syy hyvään kehitykseen löytyy parantuneen maksuunpanoarvion lisäksi myös korotetusta kuntaryhmän jako-osuudesta. Verovuodelle 2021 kuntaryhmän jako-osuus nousi reilulla 2 prosenttiyksiköllä, pääosin varhaiskasvatusmaksujen alentamisen ja tämän kompensoimisesta johtuen. Ensi vuonna yhteisöveron jako-osuus putoaa taas reilulla 10 prosenttiyksiköllä ja tilitykset samalla arviolta vajaa -17 prosenttia valtakunnallisesti. Joutsassa yhteisöveron tuotto on ollut vahvaa ja kasvanut valtakunnallista tasoa paremmin. Tuleville vuodelle on kuitenkin odotettavissa noin 17 prosentin lasku koronakompensaation poistumisen myötä.

Kiinteistöveron osalta viime vuosi oli odotettua heikompi verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumisen johdosta. Verovuoden 2020 kiinteistöveron kokonaismaksuunpanosta tilittyi tämän vuoden tammi-huhtikuun aikana noin 197 miljoonaa euroa, eli noin 10 prosenttia maksettavasta kiinteistöverosta. Verovuoden 2021 kiinteistöverotiedot perustuvat Verohallinnon maaliskuun lopussa julkaistuihin ennakkotietoihin. Verohallinnon mukaan verovuoden 2021 kiinteistöveron kokonaismaksuunpanosta arvioidaan eräänä ensi vuoden alussa hieman pienempi määrä, yhteensä noin viisi prosenttia. Kyseessä on tämänhetkinen arvio verotuksen ensi vuoden etenemisestä, johon voi tulla muutoksia verotuksen toimittamisen aikana. Tämä arvio on huomioitu veroennustekehityksessä tuleville vuosille. Yllä mainittujen seikkojen johdosta kiinteistöverokertymä kasvaisi kuluvana vuonna vajaa 20 prosenttia ja laskisi taas ensi vuonna noin 3 prosenttia valtakunnallisesti.

Joutsassa kiinteistövero jäi merkittävästi tilittymättä vuodelle 2020, mistä osa siirtyi vuoden 2021 verotukseen. Joutsassa on vireillä kiinteistöveroselvitys, jolla odotetaan noin 78 000 euron vuosittaista tuottoa ja vuoden 2020 osalta on tarkastuksessa verotuksen oikeellisuus, joka voi vaikuttaa myös vuoden 2021 ja 2022 verotukseen.

Taulukossa ei ole huomioitu mahdollista SOTE -uudistusta tai kiinteistöveroselvitystä.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**
Verolaji						
Kunnallisvero	12 176	11 729	11 875	12 044	12 304	12 560
<i>Muutos %</i>	<i>4,3</i>	<i>-3,7</i>	<i>1,2</i>	<i>1,4</i>	<i>2,2</i>	<i>2,1</i>
Yhteisövero	1 618	1 766	2 260	1 880	1 826	1 899
<i>Muutos %</i>	<i>9,7</i>	<i>9,1</i>	<i>28,0</i>	<i>-16,8</i>	<i>-2,9</i>	<i>4,0</i>
Kiinteistövero	1 776	1 567	1 787	1 718	1 718	1 718
<i>Muutos %</i>	<i>1,2</i>	<i>-11,7</i>	<i>14,0</i>	<i>-3,8</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	15 570	15 062	15 922	15 642	15 848	16 176
<i>Muutos %</i>	<i>4,5</i>	<i>-3,3</i>	<i>5,7</i>	<i>-1,8</i>	<i>1,3</i>	<i>2,1</i>

Palkat ja henkilöstökulut

Virka- ja työehtosopimus on sovittu vuosille 2020–2021 ja on voimassa 28.2.2022 saakka. Sopimuskaudella tehtiin 1.8.2020 1,22 prosentin yleiskorotus, toinen yleiskorotus 1.4.2021 1,00 prosenttia, sekä 1.4.2021 0,8 prosentin järjestelyerä.

Uusien sopimusratkaisujen puuttuessa täsmällistä tietoa palkkaratkaisusta talousarviovuodelle ei ole. Talousarviokehyykseen on tehty palkkakuluihin 1,0 prosentin korotusvaraus, joka sisältää muutokset sekä palkkoihin että sivukuluihin. Talousarvion valmistelussa käytetään oletuksena 1,0 prosentin korotusta palkkasummaan.

Henkilöstösivukulut valmistellaan vuoden 2021 sivukuluprosenttien ja kuntaliiton ennusteen mukaisesti:

Sairausvakuutusmaksu 1,42 %

Työttömyysvakuutusmaksu 1,90 %

Tapaturmavakuutusmaksu 0,484 %

Muut sosiaalivakuutusmaksut 0,04 %

Palkkaperusteinen KuEL – maksu 16,54 %

VaEL – maksu 16,21 %

Eläkemenoperusteinen maksu valmistellaan vuoden 2021 ennakkomaksujen mukaisina ja mahdolliset Kevan ennusteet huomioiden. Kirjanpitäjä syöttää palkkojen sivukulut sähköiseen järjestelmään osastojen pyynnöstä.

Investoinnit

Investointien osalta noudatetaan teknisen osaston laatimaan investointisuunnitelmaa, jota voidaan päivittää tulevalle vuodelle maltillisin muutoksin. Investointeja suunniteltaessa tulee arvioida investoinnin vaikutus käyttötalousmenoihin. Investointiohjelma valmistellaan taloussuunnitelmakaudelle ja kahdelle seuraavalle vuodelle. Investoinnissa tulee noudattaa valtuuston asettamaan poistosuunnitelmaa.

Hallintokohtaiset suunnittelukehykset

Vuoden 2022 talousarvion suunnittelukehyksen pohjaksi on otettu vuoden 2021 alkuperäinen talousarvio, johon on tehty palkkojen tasokorotuksen lisäksi toiminnan edellyttämät määrärahamuutokset osastopäälliköiden esitysten mukaisesti. Suunnittelukehystä tullaan tarkentamaan lautakuntien käsittelyssä.

Suunnittelukehys	TA2021	TA2022	Muutos %
Toimintatulot			
Yleishallinto	30800	19 000	-62 %
Kehittämisyksikkö	14 500	15 000	3 %
Sosiaalitoimi	1 446 100	1 376 000	-5 %
Terveystoimi	-		
Hyvinvointi -ja sivistys	1 060 040	1 060 000	0 %
Tekninen toimi	2 299 121	2 330 000	1 %
Yhteensä	4 850 561	4 800 100	-1 %
Toimintamenot			
Yleishallinto	-1 130 930	-1 140 000	1 %
Kehittämisyksikkö	-315 720	-320 000	1 %
Sosiaalitoimi	-11 943 050	-11 293 050	-6 %
Erikoisairaanhoido	-5 831 600	-6 350 000	8 %
Perusterveydenhoito	-4 941 140	-5 237 608	6 %
Terveystoimi	-10 772 740	-11 587 608	7 %
Hyvinvointi -ja sivistys	-6 688 080	-6 736 823	1 %
Tekninen toimi	-5 454 180	-5 390 180	-1 %
Yhteensä	-36 304 700	-36 467 661	0 %
Verotulot	15 777 000	15 642 000	-1 %
Valtionosuudet	16 383 230	16 961 669	3 %
Rahoitustuotot ja kulut	183 350	180 000	-2 %
Vuosikate	889 441	1 116 108	20 %
Poistot	-1 370 350	-1 535 000	11 %
Tilikauden tulos	-480 909	-418 892	-15 %

Valtuuston hyväksymät sopeutustoimenpiteet

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi:

Toimenpiteet	TS2022	TS2023
Omaisuuuden myyminen		1 000 000
Henkilöstösäästötavoitteet		100 000
Veroprosentin korottaminen 0,5 %		289 000
Kiinteistöveroselvitys	150 000	150 000
Perusturvan toiminnan sopeuttaminen	250 000	250 000
Toimenpiteiden vaikutus	400 000	1 789 000
Taseeseen kertynyt yli-/alijäämä	1 211 000	901 000

Valtuusto asetti toimenpiteitä taloussuunnitelman tasapainottamiseksi hyväksyessään vuoden 2021 talousarvion. Taloussuunnitelma ennusti 1,67M€ alijäämäistä tulosta vuodelle 2022. Kuitenkin muutosta on tullut erityisesti valtionosuuksien määrään, mikä tulisi merkittävästi parantamaan vuoden 2022 tulosta. Lisäksi hallintokohtaisissa neuvotteluissa on pyritty löytämään ratkaisuja toimintamenojen kasvun hillitsemiseksi. Valtionvarainministeriö on arvioinut kuntatalouden menojen kasvavan 2022 vuodelle keskimäärin 2 prosenttia.

Laadinta

Talousarvion laadinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota talousarviolukujen todenmukaisuuteen. Hallintokuntien tulee analysoida toimintaansa kahden edellisen vuoden tilinpäätökseen, sekä kuluvan vuoden toteuman ennusteeseen ja huomioida hallintokunnittain käydyt käyttötalouden menojen painopistealueet. Palkkoihin varataan edellä mainitut korotukset.

Toukokuun aikana on käyty hallintokohtaisia neuvotteluita käyttötalouden menojen osalta ja sovittu osastopäälliköiden kanssa kohdistettuja painopisteitä talousarvion laadinnan osalta. Laadintaa jatketaan kesän aikana ja lautakunnat aloittavat talousarvion käsittelyn elokuussa.

Kuntastrategian tulee olla osa talousarviota ja strategiasta johdetaan jokaiselle hallinnonalalle 3-5 kärkitavoitetta ja -toimenpidettä talousarviovuodelle. Tavoitteiden lisäksi hallinnonalat määrittävät toiminnalleen kriittiset tunnusluvut. Näiden seurantaan kiinnitetään erityistä huomiota ja niiden tehtävä on antaa päätöksenteon tueksi riittävää tietoa vastualueen talouden ja toiminnan kehityksestä.

Aikataulu

- Syyskuun puoliväliin mennessä lautakuntien esitykset ulkoisista määrärahoista
- 13.9 Talouden valtuustoseminaari
- 20.9 Kunnanhallituksen käsittelyt veroprosenteista
- 11.10 Valtuuston kokous
- 8.11 ja 15.11 Talousarvion käsittely osastoittain kunnanhallituksessa
- 29.11 Talousarvion käsittely kunnanhallituksessa
- 20.12 Talousarvion hyväksyminen valtuustossa

Talous- ja hallintojohtaja

Antti-Pekka Hokkanen